

LEADER: ЄВРОПЕЙСЬКІ УРОКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ

Роман Корінець,
директор Національної асоціації
сільськогосподарських дорадчих служб України,
кандидат економічних наук

rkorinets@gmail.com
+380975747327

Як Ви думаєте,

Українська політика сільського розвитку формується

1

**Знизу
вгору ?**

1

**Згори
Вниз ?**

2

ЧОМУ LEADER

Європа 1980-ті р.р.

- Прискорена індустріалізація та структурні зміни у сільській місцевості.
- Економічна криза у відсталих регіонах і старих індустріальних районах.
- Європейські сільські райони стикаються з демографічними, економічними та соціальними викликами.
- Потрібен був більш ефективний і гнучкий підхід, заснований на потребах місцевих громад.
- Централізовані рішення часто не в змозі повністю підтримати розвиток сільських територій.
- 1989 - сільська політика стала законною сферою політики ЄС
- Перетворення Європейського співтовариства у Європейський Союз (1993)

Україна теперішня

Сільські громади сьогодні стикаються з добре знайомими проблемами:

- **знення сільської місцевості;**
- **нестача робочих місць;**
- **відтік молоді;**
- **обмежені бюджети;**
- **руйнування та втрати через війну.**

LEADER виходить із простої ідеї:
ніхто краще за громаду не знає, що їй потрібно для розвитку.
Це не «програма зверху», а інструмент для самих громад.

LEADER =

Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale =
Зв'язки між сільською економікою та заходами розвитку \ Зв'язок між заходами розвитку сільської економіки

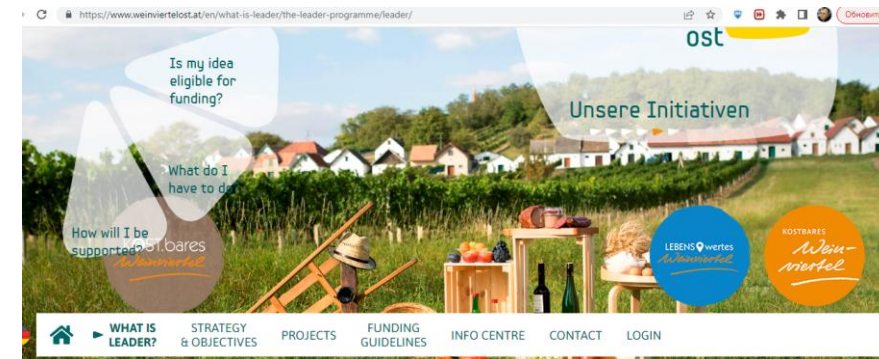
Основна концепція ініціативи LEADER :

враховуючи **різноманіття** європейських сільських територій, стратегії розвитку є ефективнішими та ефективнішими, якщо вони **приймаються та впроваджуються на місцевому рівні місцевими учасниками**, супроводжуються **чіткими та прозорими процедурами**, підтримкою відповідної державної адміністрації та необхідну **технічну допомогу** для передачі належної практик

Liaison entre actions
de développement
de l'économie rurale

Was ist LEADER? <https://www.youtube.com/watch?v=LPqvIZJOROs>

<https://www.weinviertelost.at/en/what-is-leader/the-leader-programme/leader/>

https://enrd.Ec.Europa.Eu/leader-clld_en

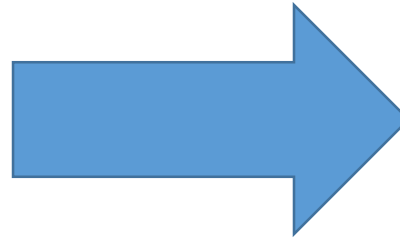

Lithuania's LEADER network: 'Leaving no-one behind' in the countryside

<https://www.youtube.com/watch?v=fEJlImvQNwK>

ЛІДЕР - РУЙНІВНА ІННОВАЦІЯ

LEADER -
руйнівна інституційна
інновація -
втілює парадокс
«контрольованої втрати
контролю»

Мережевий центр –
Координаційний підрозділ

(на базі AEIDL - Європейська
асоціація інновацій у
місцевому розвитку
<https://www.aeidl.eu>)

- Чим більше ми намагаємося контролювати, тим більше людей самоорганізуюватиметься проти нашого контролю, і тим менше контролю ми маємо.
- Чим більше рішення нав'язується системі, тим більше ця система самоорганізуюватиметься проти цього рішення.

Колективне навчання
Співпраця на регулярній основі

КОНЦЕПЦІЯ LEADER: ХРОНОЛОГІЯ ТА КЛЮЧОВІ ЕТАПИ

1991 - LEADER I	Пілотна фаза, запроваджена Європейською Комісією. Випробували підхід "знизу-вгору" для розвитку сільських територій. ~200 LAG по всій Європі.
1994-1999 - LEADER II	Розширено на нетворкінг, інновації та транснаціональну співпрацю . Понад 1,000 LAG. Запровадження Європейської обсерваторії лідерів .
2000-2006 - LEADER +	Зосередьтеся на інноваціях у розвитку сільських територій. Посилення транснаціонального співробітництва . Задіяно ~900 LAGs.
2007-2013 - Включення в політику розвитку сільських територій	LEADER стає основним методом в рамках програм розвитку сільських територій ЄС . Інтегрований в Напрямок 4 Європейського сільськогосподарського фонду розвитку сільських територій (EAFRD). Принципи LEADER застосовуються ширше .
 2014-2020 - Місцевий розвиток, орієнтований на громаду CLLD)	 Програма LEADER продовжується в рамках RDP, але також поширюється на інші фонди ЄС (Європейський фонд морського та рибного господарства, Європейський фонд регіонального розвитку, Європейський соціальний фонд.). Сприяє реалізації мультифондових стратегій та співпраці між містом і селом.
2021-2027 - поточна фаза	Подальший акцент на: Розумні села; Стійкість до зміни клімату; Цифрова трансформація . Спрощення та ширша підтримка місцевих інновацій та зелених стратегій.

ІСТОРИЯ LEADER В ЦИФРАХ

Name	Period	Programme type	Nr. of LAGs	Total public budget (EU+ national)	Nr. of Member States
LEADER 1	1991-1993	Community Initiative	217 LAGs in lagging rural areas	1,2 bio. EUR	EU12
LEADER 2	1994-1999	Community Initiative implemented through 102 national/regional Operational Programmes	906 LAGs in lagging rural areas	5,4 bio. EUR	EU15
LEADER+	2000-2006	Community Initiative, implemented through 73 national/regional Operational Programmes	1153 LAGs in all rural areas	5,1 bio. EUR	EU15+10
LEADER Axis	2007-2013	Obligatory RDP/Axis 4 measure (5% resp. 2,5% for new member states)	2402 LAGs in all rural areas	8,9 bio. EUR	EU 25+2
LEADER/CLLD	2014-2020	Obligatory RDP Measure 19 (5%)	~ 2600 LAGs ²² in all rural areas	9,8 bio. EUR	EU27+1

²¹ https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR10_05/SR10_05_EN.PDF

²² This number is not definitive. https://enrd.ec.europa.eu/leader-clld_en

ЩО ПРОПОНУЄ LEADER/CLLD СІЛЬСЬКИМ МЕШКАНЦЯМ

LEADER - це підхід, який відрізняється від традиційних програм фінансування тим, що він надає рекомендації щодо того, **"ЯК" ПРАЦЮВАТИ, А НЕ "ЩО" РОБИТИ**. Процес реалізації є настільки ж важливим, як і чисельні результати, яких необхідно досягти.

- **Можливість самим визначати напрямки розвитку сільських територій**, беручи участь у визначенні потреб сільських територій та прийнятті рішень щодо підтримки конкретних ідей (проектів) розвитку сільських територій.
- **Можливість реалізовувати проекти місцевого розвитку**, спрямовані на покращення якості життя в конкретній сільській місцевості.
- **Новий погляд на умови життя в сільській місцевості** та можливість створити або покращити послуги, яких потребують сільські мешканці, якомога ближче до місця їхнього проживання. Дбати про збереження та стале використання культури, природного середовища та традицій, характерних для сільської місцевості.
- **Сформувані почуття приналежності та гордості** за свою територію та розширити можливості в сільській місцевості. Надати можливості розширити місцеві знання, мотивацію та ресурси і використовувати їх для покращення якості життя.
- Підприємці-початківці, які хочуть розпочати власний бізнес у сільській місцевості, можуть скористатися кількома можливостями для реалізації своїх креативних ідей. Підхід LEADER покликаний **допомогти молодим підприємцям зробити перші кроки**.

LEADER/CLLD дає можливість сільським мешканцям брати активну участь у розвитку свого життєвого середовища, визначаючи пріоритети та реалізуючи проекти, які покращують якість їхнього життя.

LEADER - ПРИНЦИПИ

<https://www.youtube.com/watch?v=vsMPAbzGlo4>

1. **Розробка та реалізація стратегії "знизу-вгору"** - місцеві виконавці розробляють стратегію та обирають заходи, які будуть реалізовані.
2. **Державно-приватне партнерство: місцеві групи активностей (МГА)** - збалансована група, що складається з представників державного та приватного секторів, які можуть мобілізувати всі наявні навички та ресурси.
3. **Інновації** - LEADER може відігравати важливу роль у просуванні нових інноваційних підходів до розвитку сільських територій.
4. **Мережування** - обмін досягненнями, досвідом і знаннями між людьми, організаціями та установами на місцевому, регіональному, національному та європейському рівнях.
5. **Співпраця** - LEADER сприяє співпраці між територіями як на національному, так і на міжнародному рівнях для спільного вирішення проблем або розробки спільних проектів.
6. **Стратегія місцевого розвитку на конкретній території** - діяльність відбувається на невеликій, однорідній, соціально об'єднаній території.
7. **Інтегрована та багатосекторальна стратегія** - підхід LEADER підтримує проекти, які поєднують різні сектори (наприклад, туризм, соціальні послуги, місцеву економіку) та вирішують проблеми комплексно, а не вузько. Конкретний сектор не вказується, тому стратегія LEADER має бути міждисциплінарною.

ЯК ЦЕ ПРАЦЮЄ

LOCAL ACTION GROUP - Місцеві групи активностей (МГА):

- МГА - це незалежні партнерства між державним, приватним та неурядовим секторами.
- МГА відповідають за розробку та реалізацію стратегії місцевого розвитку.

МГА є інклюзивними і або обирають одного партнера з групи як провідного партнера з адміністративних та фінансових питань, або об'єднуються в юридично оформлену єдину організацію

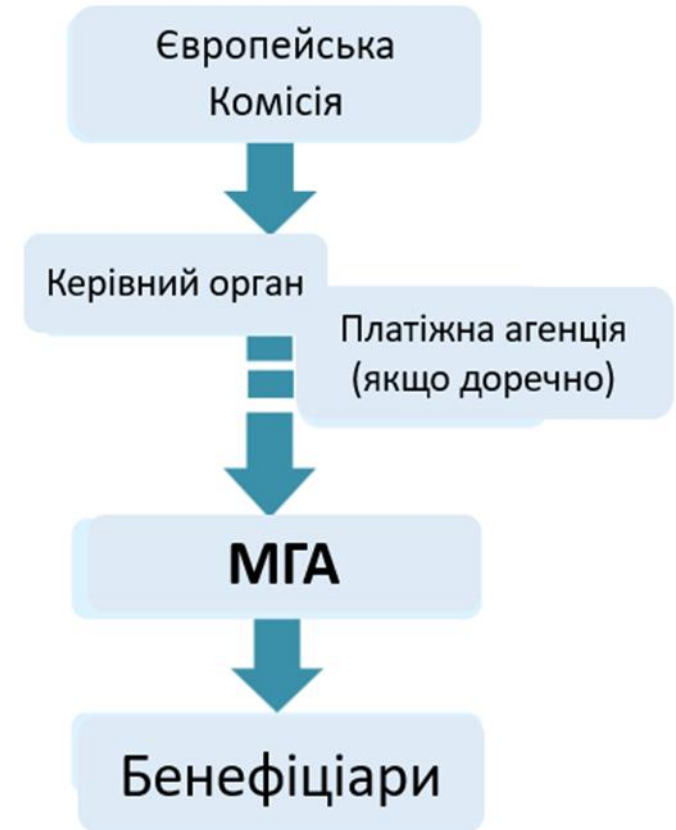
Завданням LAG є формування і реалізація стратегії розвитку сільських поселень, ухвалення рішень щодо розподілу власних фінансових ресурсів і управління ними

Джерело: <https://dse.org.ua/archive/29/6.pdf>

МГА - ЯК ЦЕ ПРАЦЮЄ

- **розробляє та впроваджує місцеву стратегію розвитку** (оновлює її, відстежує прогрес у досягненні цілей стратегії, оцінює реалізацію стратегії),
- **консультує потенційних заявників** щодо відповідності їхньої ідеї інтересам мешканців місцевості та розробленій стратегії;
- створюється спеціальна **комісія з оцінки проектів**, яка оцінює заявки, подані на кожен проектний конкурс, що найкраще відповідають цілям стратегії розвитку;
- сприяє **залученню (активізації) місцевого населення та бізнесу до процесів** розвитку шляхом організації тренінгів, семінарів та дискусій для сприяння співпраці та розвитку нових ідей.
- розбудовує **спроможність місцевих суб'єктів** розробляти та впроваджувати заходи;
- розробити недискримінаційну та прозору **процедуру і критерії відбору**, які дозволять уникнути конфлікту інтересів і гарантуватимуть, що рішення про відбір не контролюються жодною групою інтересів;
- **готувати та публікувати конкурси** проектних заявок;
- відбирає операції, визначає обсяг допомоги та подає **пропозиції до органу**, відповідального за остаточну перевірку прийнятності перед затвердженням.

ОСНОВНІ УМОВИ ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ПІДХОДУ LEADER, ВИЗНАЧЕНІ ЄВРОПЕЙСЬКОЮ КОМІСІЄЮ

ДЕРЖАВИ-ЧЛЕНИ

- підтримують місцеві групи дій у розробці їхніх стратегій,
- організують мережування місцевих груп дій,
- оцінюють і відбирають місцеві стратегії розвитку,
- затверджують місцеві групи дій,
- здійснюють виплати,
- моніторять і оцінюють програму LEADER.

МІСЦЕВІ ГРУПИ АКТИВНОСТЕЙ

- розробляють місцеві стратегії розвитку,
- залучають місцеві громади,
- підтримують бенефіціарів у розробці проєктів,
- відбирають проєкти,
- організують заходи з розвитку потенціалу та співпраці,
- беруть участь у мережуванні,
- моніторять і оцінюють свою місцеву стратегію розвитку.

ВЛАСНИКИ ПРОЄКТІВ

- пропонують і реалізують проєкти,
- (залежно від типу проєкту, покривають частину витрат за рахунок приватних внесків).

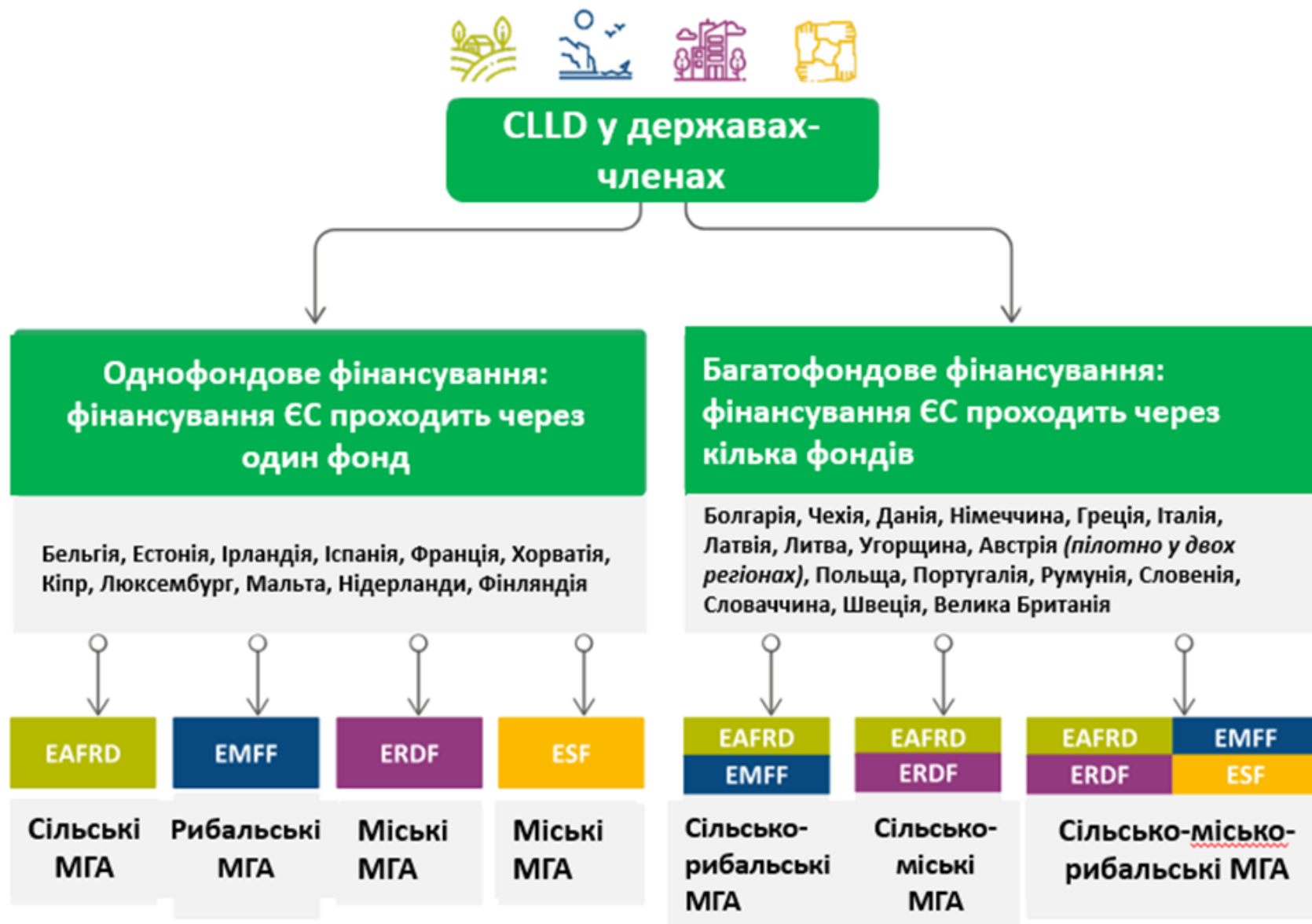
ЄВРОПЕЙСЬКА КОМІСІЯ

- надає рекомендації державам-членам щодо оцінки програми LEADER,
- організовує мережу місцевих груп дій на рівні ЄС,
- оцінює ефективність підходу LEADER,
- несе загальну відповідальність за витрачання коштів.

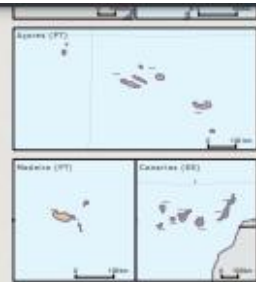
LEADER є обов'язковою частиною САП ЄС: щонайменше 5% коштів EAFRD) має бути виділено на реалізацію підходу LEADER.

- [Регламент \(ЄС\) 2021/1060](#) [Регламент про загальні положення] (статті 31-34 містять положення, що стосуються місцевого розвитку, орієнтованого на громаду (CLLD), стратегій CLLD, місцевих ініціативних груп та підтримки з фондів для місцевого розвитку, орієнтованого на громаду);
- [Регламент \(ЄС\) 2021/2115](#) [Регламент про стратегічний план САП] (визначає LEADER як місцевий розвиток під керівництвом громади, зазначений у статті 31 Регламенту (ЄС) 2021/1060, а також як частину заходів співпраці, викладених у статті 77, і встановлює мінімум 5% від загального внеску EAFRD до плану LEAAP.
- [Імплементативний Регламент Комісії \(ЄС\) 2022/1475](#) про детальні правила оцінки стратегічних планів САП та надання інформації для моніторингу та оцінки (Регламент містить положення про включення оцінки доданої вартості LEADER в оцінку стратегічних планів САП, а стаття 14 та Додаток VII цього Імплементативного Регламенту надають конкретну інформацію про діяльність LEADER та їхні заходи);
- [Імплементативний Регламент Комісії \(ЄС\) 2021/2290](#) про правила щодо методів розрахунку загальних показників результатів та індикаторів результатів, викладених у Додатку I до Стратегічного плану САП (Регламент (ЄС) 2021/2115).

ПІДХОДИ ДО ФІНАНСУВАННЯ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ КРАЇНАМИ-ЧЛЕНАМИ

МЕРЕЖИ LAG: КАРТИ

Country	LAG Name	Address	Contact
BULGARIA (BG)	LAG 1
	LAG 2
	LAG 3
	LAG 4
	LAG 5
	LAG 6
	LAG 7
	LAG 8
	LAG 9
	LAG 10
CROATIA (HR)	LAG 1
	LAG 2
	LAG 3
	LAG 4
	LAG 5
	LAG 6
	LAG 7
	LAG 8
	LAG 9
	LAG 10
CZECH REPUBLIC (CZ)	LAG 1
	LAG 2
	LAG 3
	LAG 4
	LAG 5
	LAG 6
	LAG 7
	LAG 8
	LAG 9
	LAG 10
DENMARK (DK)	LAG 1
	LAG 2
	LAG 3
	LAG 4
	LAG 5
	LAG 6
	LAG 7
	LAG 8
	LAG 9
	LAG 10
FINLAND (FI)	LAG 1
	LAG 2
	LAG 3
	LAG 4
	LAG 5
	LAG 6
	LAG 7
	LAG 8
	LAG 9
	LAG 10
FRANCE (FR)	LAG 1
	LAG 2
	LAG 3
	LAG 4
	LAG 5
	LAG 6
	LAG 7
	LAG 8
	LAG 9
	LAG 10
GERMANY (DE)	LAG 1
	LAG 2
	LAG 3
	LAG 4
	LAG 5
	LAG 6
	LAG 7
	LAG 8
	LAG 9
	LAG 10
GREECE (GR)	LAG 1
	LAG 2
	LAG 3
	LAG 4
	LAG 5
	LAG 6
	LAG 7
	LAG 8
	LAG 9
	LAG 10
HUNGARY (HU)	LAG 1
	LAG 2
	LAG 3
	LAG 4
	LAG 5
	LAG 6
	LAG 7
	LAG 8
	LAG 9
	LAG 10
IRELAND (IE)	LAG 1
	LAG 2
	LAG 3
	LAG 4
	LAG 5
	LAG 6
	LAG 7
	LAG 8
	LAG 9
	LAG 10
ITALY (IT)	LAG 1
	LAG 2
	LAG 3
	LAG 4
	LAG 5
	LAG 6
	LAG 7
	LAG 8
	LAG 9
	LAG 10
NETHERLANDS (NL)	LAG 1
	LAG 2
	LAG 3
	LAG 4
	LAG 5
	LAG 6
	LAG 7
	LAG 8
	LAG 9
	LAG 10
POLAND (PL)	LAG 1
	LAG 2
	LAG 3
	LAG 4
	LAG 5
	LAG 6
	LAG 7
	LAG 8
	LAG 9
	LAG 10
PORTUGAL (PT)	LAG 1
	LAG 2
	LAG 3
	LAG 4
	LAG 5
	LAG 6
	LAG 7
	LAG 8
	LAG 9
	LAG 10
ROMANIA (RO)	LAG 1
	LAG 2
	LAG 3
	LAG 4
	LAG 5
	LAG 6
	LAG 7
	LAG 8
	LAG 9
	LAG 10
SLOVAKIA (SK)	LAG 1
	LAG 2
	LAG 3
	LAG 4
	LAG 5
	LAG 6
	LAG 7
	LAG 8
	LAG 9
	LAG 10
SLOVENIA (SI)	LAG 1
	LAG 2
	LAG 3
	LAG 4
	LAG 5
	LAG 6
	LAG 7
	LAG 8
	LAG 9
	LAG 10
SPAIN (ES)	LAG 1
	LAG 2
	LAG 3
	LAG 4
	LAG 5
	LAG 6
	LAG 7
	LAG 8
	LAG 9
	LAG 10
SWEDEN (SE)	LAG 1
	LAG 2
	LAG 3
	LAG 4
	LAG 5
	LAG 6
	LAG 7
	LAG 8
	LAG 9
	LAG 10

The geographical coverage of the LAGs is based on the LEADER Local Action Groups (LAGs) map.

There are some areas where the LAGs do not cover the whole country. These areas are indicated in the following map.

There are some areas where the LAGs do not cover the whole country. These areas are indicated in the following map.

European Network for Rural Development

The European Network for Rural Development (ENRD) is a communications hub for rural development policies in Europe. The ENRD consists of Member States' Rural Development Authorities (RDAs) and other stakeholders. The ENRD aims to promote knowledge transfer and innovation in rural development.

EUROPEAN LEADER ASSOCIATION FOR RURAL DEVELOPMENT

← → ↻ 📍 Не записана | <http://elard.eu/members/> 🔍 📄 ⭐ 🌐 📱 🗺️ 🌍 🗨️

ELARD

ORGANIZATION WHAT'S GOING ON! OUR PROJECTS YOUTH POSITIONS PRESIDENCY LEADER/CLLD CONTACT

Georgia
Germany
Greece
Hungary
Ireland
Italy
Kosovo
Latvia
Lithuania
Luxembourg
Moldova
North Macedonia
Netherlands
Poland
Portugal
Romania
Serbia
Slovakia
Slovenia
Spain
Sweden

Romania
Organizer
National Coordinator of the Republic of Romania

National Coordinator of the Republic of Romania
Contact information of the organization
Address
Phone

LEADER – ЧАСТИНА МЕРЕЖІ СПІЛЬНОЇ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС

The screenshot displays the EU CAP Network website interface. At the top, there is a navigation bar with the EU CAP Network logo, a language selector set to 'EN English', and a search bar. Below this is a main navigation menu with categories: 'EU CAP Network', 'News & Events', 'Networking', 'Projects and practice', 'Themes', and 'Resources'. A secondary menu is open, showing options like 'Мережа CAP ЄС', 'Новини та події', 'Мережа', 'Проекти та практика', and 'Теми'. A dropdown menu under 'Мережа' lists various resources such as 'Дослідіть мережу', 'Національні мережі', 'ЛІДЕР', 'База даних LAG', 'Ознайомтеся з даними по країні на ENRD', 'Співпраця та фінансування', 'Можливості фінансування', 'Дослідницькі потреби', 'Ідеї проектів', and 'Пошук партнерів CLLD'. The main content area features three news articles, each with a date of '18 ВЕРЕСНЯ 2023 Р' and a 'LEADER' or 'CLLD' focus. The first article is about 'LEADER підтримка сільських навичок', the second is 'Багатофінансована подія CLLD у жовтні', and the third is 'Зміцнення стійкості голландської громадської зали'. Each article includes a small image and a brief description. At the bottom, there is a 'Всі новини' button and a URL: https://eu-cap-network.ec.europa.eu/index_en.

Мережа ЄС CAP вітає всіх, хто зацікавлений у сталому сільському господарстві, лісництві та сільському розвитку в Європі та зацікавлений у цьому, зокрема:

- > Національні мережі CAP;
- > фермери, лісники та сільські підприємства;
- > оцінювачі;
- > Органи управління CAP та платіжні агентства;
- > Місцеві групи дій (LAG);
- > європейські організації;
- > сільськогосподарські та лісові дорадчі служби;
- > служби підтримки інновацій.

https://eu-cap-network.ec.europa.eu/index_en

LEADER У ЛАТВІЇ

Мета - сприяти місцевому розвитку в сільській місцевості та зменшенню соціально-економічної нерівності шляхом реалізації ініціатив місцевого розвитку, що сприяють сталому розвитку сільських громад, які включені до стратегій місцевого розвитку, розроблених Місцевими групами активності (МГА).

Підтримка впровадження стратегій CLLD

- 85% фінансування надходить від Європейського сільськогосподарського фонду розвитку сільських територій (EAFRD),
- 15% - це державне співфінансування, яке покривається відповідною країною-членом ЄС (у Латвії - з коштів державного бюджету).

УСТАНОВИ,

ЗАЛУЧЕНІ

ДО ВПРОВАДЖЕННЯ

LEADER В ЛАТВІЇ

**Керуючий та компетентний орган
(Міністерство сільського господарства)**

- Розробка, управління, реалізація Стратегічного плану CAP (CAP SP);
- розробка національних законів та нормативно-правових актів для забезпечення ефективної імплементації CAP SP;
- моніторинг та оцінювання CAP SP;
- інформування громадськості про можливість підтримки.

Веб-сайт установи: www.zm.gov.lv

Платіжна організація

(Служба підтримки сільських територій)

- адміністрування заходів (LEADER - приймає рішення про підтримку проектів, затверджених МГА);
- інформування заявників;
- затвердження та контроль платіжних вимог;
- Моніторинг та методологічна підтримка МГА.

Веб-сайт установи: www.lad.gov.lv

Місцеві групи активностей (МГА)

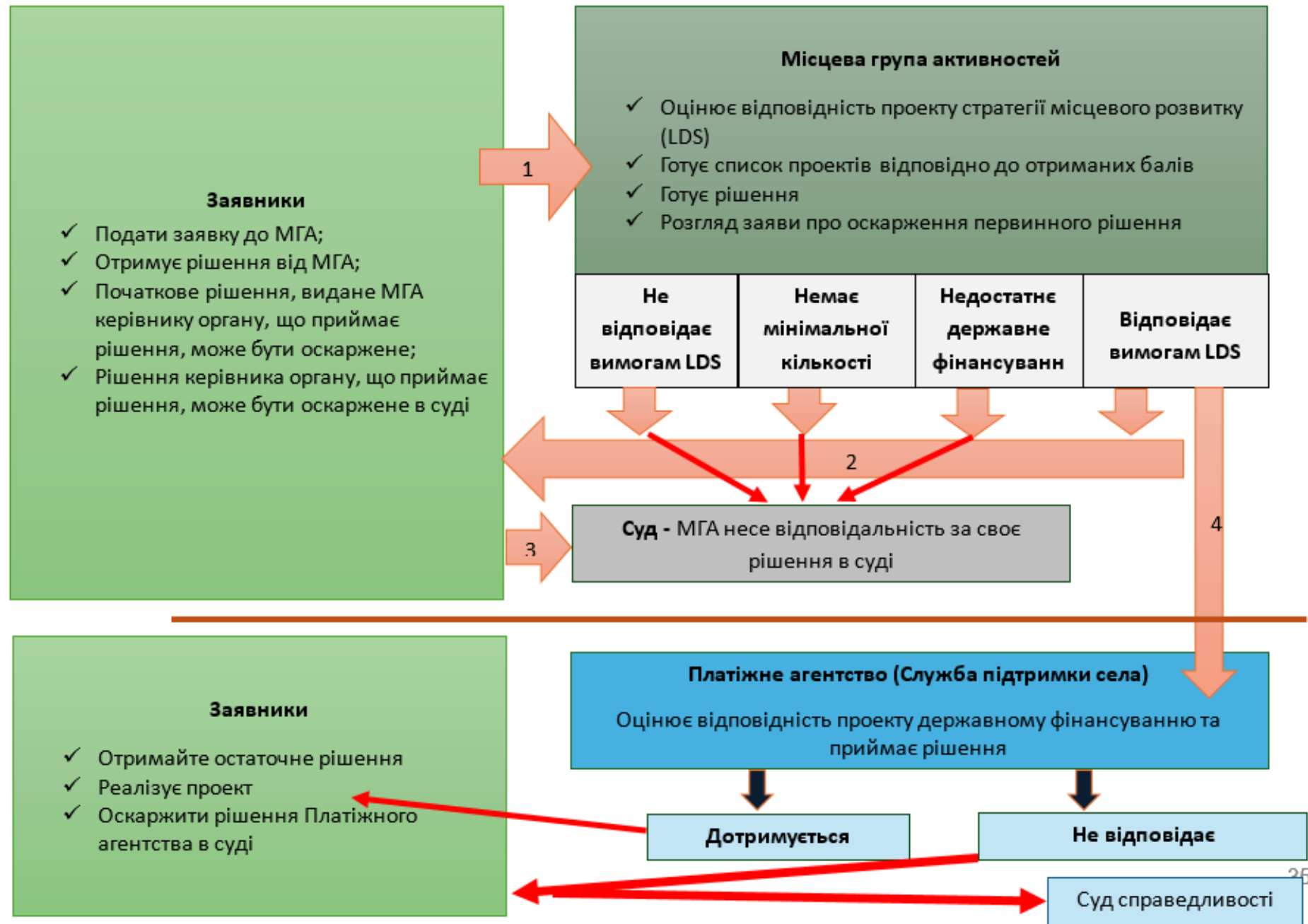
- розробка та впровадження стратегії місцевого розвитку (LDS);
- адміністрування процедури відбору проектів;
- міжтериторіальна та транскордонна співпраця;
- моніторинг та оцінка LDS;
- нетворкінг та анімаційні заходи.

Національна мережа САП

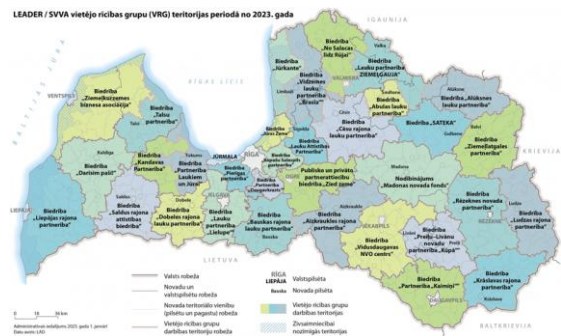
- збір, аналіз та поширення інформації про діяльність та кращі практики;
- створити платформу, форуми та заходи для сприяння обміну досвідом;
- мережування на рівні ЄС з іншими мережами САП, в т.ч. з мережею САП ЄС;
- проводити навчання для МГА;
- допомогти МГА знайти партнерів для співпраці.

Веб-сайт установи: www.laukutikls.lv

ЛАТВІЯ
LEADER
ПОРЯДОК ДІЙ

33 МГА ЛАТВІЇ

6 прибережних
рибальських зон (FLAG)

Місцева група активностей (МГА)	Територія діяльності МГА	Основні теми, пов'язані зі Стратегією МГА
Асоціація "Ziemeļlatgales partnerība"	Вільнюський район	<ul style="list-style-type: none"> Підтримка сільського бізнесу Розумні села Сільський туризм
Асоціація "Bauskas rajona lauku partnerība"	Бауський район	<ul style="list-style-type: none"> Ланцюги постачання продуктів харчування Створення робочих місць Підтримка сільського бізнесу Розумні села Соціальна інтеграція Забезпечення місцевого потенціалу
Асоціація "Cesu rajona lauku partnerība"	Район Цесу	<ul style="list-style-type: none"> Ланцюги постачання продуктів харчування Зміна клімату та екологічна стійкість Підтримка сільського бізнесу Розумні села Доступ до послуг та інфраструктури Інновації у сільській місцевості (несільськогосподарські)
Асоціація "Даруємо життя!"	Кулдигаський район	<ul style="list-style-type: none"> Підтримка сільського бізнесу Розумні села Доступ до послуг та інфраструктури Сільський туризм Інновації у сільській місцевості (несільськогосподарські) Збереження місцевої спадщини та культури
Асоціація "Kandavas Partnerība"	Тукумський район	<ul style="list-style-type: none"> Зміна клімату та екологічна стійкість Підтримка сільського бізнесу Доступ до послуг та інфраструктури Сільський туризм Співпраця Збереження місцевої спадщини та культури
Асоціація "Партнерство "Лаукієм ун юрай"	Тукумський район	<ul style="list-style-type: none"> Підтримка сільського бізнесу Розумні села Доступ до послуг та інфраструктури Інновації в сільській місцевості (несільськогосподарські) Співпраця Збереження місцевої спадщини та культури

ДОДАНА ВАРТІСТЬ LEADER

Додана вартість LEADER відображається у покращенні місцевого врядування та соціального капіталу - залученні різних членів суспільства, розвитку місцевих мереж, зміцненні довіри та розбудові ідентичності території.

LEADER також сприяє реалізації більш якісних, сталих і оперативних проектів, які сприяють структурним змінам на територіях, таким як створення нових ринків, залучення ресурсів і посилення стійкості громад.

ПРАКТИЧНІ КРОКИ ДЛЯ ПОЧАТКУ ВПРОВАДЖЕННЯ LEADER ЯК МЕТОДУ В УКРАЇНІ

КРОК 1: Підготовка та прийняття рішень на національному рівні

КРОК 2: Підтримка створення місцевих груп активностей (МГА)

КРОК 3: Посилення навчання та розбудова потенціалу

КРОК 4: Розробка стратегій місцевого розвитку (СМР)

- **Залучення громади:** Стратегії повинні розроблятися за широкої участі громадськості - через обговорення, опитування, робочі групи.
- **Визначення території:** Обирайте невеликі, однорідні території із соціальною згуртованістю та потенціалом розвитку.
- **Інтегрований та міждисциплінарний підхід:** Стратегія повинна охоплювати кілька секторів (бізнес, послуги, екологічні питання тощо).

КРОК 5: Фінансування та адміністративна структура

- **Доступ до фінансування:** Забезпечити співфінансування з боку держави (або іноземних донорів) - на початковому етапі також без коштів ЄС.
- **Спрощене адміністрування:** Механізми реалізації мають бути адаптовані до потреб LEADER: максимально просте адміністрування, авансові платежі, прозорі рішення.

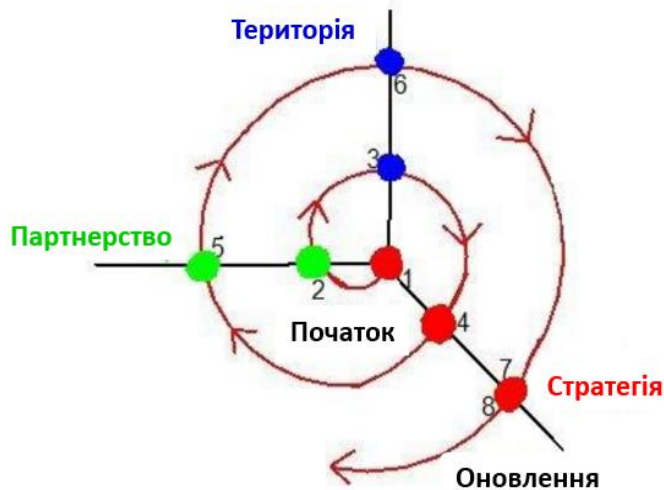
КРОК 6: Співпраця та мережування

- **Платформа для співпраці між МГА:** Створити платформу для співпраці та обміну досвідом між МГА.
- **Міжнародна співпраця:** Сприяти співпраці з країнами ЄС для вивчення передового досвіду.

КРОК 7: Моніторинг та оцінка

- **Моніторинг результатів:** Встановити індикатори та систему оцінки ефективності впровадження підходу LEADER.

ВПРОВАДЖЕННЯ МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ, ОРІЄНТОВАНОГО НА ГРОМАДУ НА МІСЦЯХ

КРОК 1: Початкова ініціатива та визначення території - вибір потенційних пілотних районів. Визначте сільську місцевість зі спільною ідентичністю, викликами та можливостями (Територія):

КРОК 2: Розбудова довіри та партнерства з громадянами, які можуть допомогти змінити ситуацію на краще та взяти участь у розвитку місцевої громади (партнерство)

КРОК 3: Узгодьте структуру партнерства та з'ясуйте, хто чим займається (партнерство)

КРОК 4: Вирішіть, що ви хочете розвивати, досягати, змінювати (стратегія)

КРОК 5: Розвиток потенціалу та навичок: посилення навчання та спроможності

КРОК 6: Підготувати місцеву стратегію розвитку місцевої території на основі залучення та потреб місцевого населення (Стратегія)

КРОК 7: Підготуйте план дій та заявку на фінансування (стратегію)

КРОК 8: Бенефіціари реалізують проекти та отримують фінансування (Стратегія)

КРОК 9: Створити структуру для періодичного перегляду, оцінки та оновлення стратегії, моніторингу (Стратегії)

СТРАТЕГІЯ

розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року

*ОПЕРАЦІЙНИЙ ПЛАН
заходів з реалізації у
2025-2027 роках
Стратегії розвитку
сільського господарства
та сільських територій
в Україні на період до
2030 року*

12. Розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України програмного документа щодо створення умов для розвитку сільських територій з урахуванням принципів LEADER

Мінагрополітики

IV квартал прийнято відповідне 2025 року розпорядження Кабінету Міністрів України

Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2024 р. № 1163-р
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1163-2024-%D1%80#Text>

Україна, ЄС, IPARD, LEADER

IPARD - instrument for pre-accession assistance for rural development

- На період 2014-2020 рр. IPARD мав бюджет 946 мільйонів євро з бюджету ЄС.
- Кожна країна також робить внесок до бюджету через національне державне фінансування.
- Бенефіціари також можуть фінансувати частку проекту.

<https://ipard.gov.mk/en/announcement/the-european-commission-has-approved-the-ipard-programme-2021-2027/>

Європейська комісія прийняла програми розвитку сільських районів (IPARD) в рамках інструменту передвступної допомоги для **Албанії**, **Північної Македонії**, **Сербії** та **Туреччини** з бюджетом **112, 97, 288 і 430 мільйонів** євро відповідно... на період 2021-27 рр.,

Ця підтримка ЄС разом із національними державними та приватними внесками ... загалом генеруватиме понад 2 мільярди євро інвестицій у сільські райони Західних Балкан і Туреччини.

https://ec.europa.eu/info/news/european-commission-will-support-agriculture-and-rural-development-pre-accession-countries-over-eu900-million-2022-mar-23_en

Country information

Country	EU-funded programme	State of play – LEADER	Availability of contacts for local action groups
Turkey	IPARD	Turkey has activated the IPARD measure “Implementation of local development strategies – LEADER approach” and has selected the first 50 LAGs.	<p>The selected LAGs are in the process of developing a web presence, information on some of them can already be found here: https://ipard.tarim.gov.tr/LeaderEn (under the tab « LAGs of Turkey »)</p> <p>More information can be obtained from the IPARD Managing Authority, which also runs the National Rural Development Network: https://ipard.tarim.gov.tr/Default-en</p>

https://ec.europa.eu/enrd/sites/default/files/leader-tnc_third-countries_march2021.pdf

ВЕБІНАР

Запровадження підходу
**LEADER в Україні: кроки
та можливості**

16 грудня, 10:00

 Zoom

LEADER: ЄВРОПЕЙСЬКІ УРОКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ

Роман Корінець,
директор Національної асоціації
сільськогосподарських дорадчих служб України,
кандидат економічних наук

rkorinets@gmail.com

+380975747327